

Aluehallitus 15.09.2025

Vastauksen antaminen valtuutettu Westerholmin ja 32 muun valtuustoaloitteeseen "Ihmisoikeudet ja kaikkien perusoikeudet ja vapaudet on turvattava!" (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Mustakari-Ilovuori Anu
Puurunen Veli-Pekka

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tausta

Valtuutettu Westerholmin ja 32 muun allekirjoittajan valtuustoaloitteessa esitetään, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue turvaa paperittomien henkilöiden oikeuden välttämättömiin terveys- ja sairaanhoitopalveluihin eduskunnan vastauksen EV 191/2022 vp mukaisesti eli 1.1.2023 voimaan tulleen lainsäädännön laajuudessa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti paperittomat aikuiset henkilöt voivat saada kiireellisen hoidon lisäksi kiireettömiä palveluita, jotka terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi välttämättömiksi henkilön terveydentilaan ja maassa oleskelun kestoon nähden. Välttämättömiksi kiireettömiksi palveluiksi on katsottu ainakin raskauteen ja synnytykseen liittyvät palvelut, pitkäaikaissairauksien ja muiden sairauksien välttämättömään hoitoon liittyvät palvelut sekä yhteiskunnan suojelemiseksi tarpeelliset tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset ja rokotukset. Terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi välttämättömän kiireettömän hoidon tarpeen tapauskohtaisesti. Välttämättömään kiireettömään hoitoon ei ole oikeutta henkilöllä, jonka nimenomaisena tarkoituksena on ollut tulla Suomeen saamaan hoitoa. Paperittomilla lapsilla on oikeus samoihin terveydenhuollon palveluihin kuin niillä alaikäisillä, joilla on kotikunta Suomessa.

Eduskunnan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen (HE 50/2025 vp) mukaisesti maassa laittomasti oleskelevilta poistettaisiin oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan, eli tältä osin palattaisiin viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan. Hallituksen esitys eduskunnalle on annettu 15.5.2025, ja eduskunta on käynyt siitä lähetekeskustelun 27.5.2025. Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Aluehallitus on kokouksessaan 3.2.2025 § 8 päättänyt antaa lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksestä laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta. Hyvinvointialueen lausunnossa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kiireettömien terveydenhuoltopalveluiden rajaamista hallituksen esityksen mukaisesti. Hallintosäännön 42 §:n kohdan 24 mukaan aluehallitus päättää lausuntojen antamisesta koko hyvinvointialuetta koskevissa merkittävissä asioissa.

Palvelualueen kanta aloitteessa esitettyihin seikkoihin

Yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualuejohtaja on antanut 12.10.2022 § 1/2022 lausunnon hallituksen esityksestä, jonka perusteella säädettiin voimassa olevasta paperittomien henkilöiden terveyspalveluiden laajuudesta (HE 112/2022 vp). Lausunnossa katsottiin, että lakiesitys selkeytti terveyspalveluiden järjestämisen säädösperustaa lakiesityksen henkilöpiiriin kuuluvien osalta, ja että esitetyt lainsäädäntömuutokset olivat perusteltuja ja kannatettavia. Hyvinvointialueen kunnista ainakin Espoossa tarjottiin paperittomille henkilöille välttämätöntä kiireetöntä hoitoa jo ennen 1.1.2023 voimaan tullutta lainsäädäntöä.

Yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualueen näkemys on, että voimassa olevan lainsäädännön turvaama paperittomien henkilöiden terveyspalveluiden taso on tarkoituksenmukainen. Palvelualueen näkemyksen mukaan pitkäaikaissairauksien hoidon tulisi kuulua myös laittomasti maassa oleskeleville tarjottavien palveluiden piiriin. Välttämättömän kiireettömän hoidon puute voi johtaa kiireellisen hoidon tarpeeseen, mikä voi inhimillisen kärsimyksen lisäksi aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin ajoissa hoidettu sairaus. Välttämätöntä kiireetöntä hoitoa tarjoamalla on mahdollista estää se, että hoidettava sairaus vaatii kallista erityistason hoitoa. Useiden pitkäaikaissairauksien

välttämättömän kiireettömän hoidon antamatta jättäminen voisi johtaa vaikeiden tai vaikeahoitoisten ja kalliiden tautitapausten määrän lisääntymiseen.

Hallituksen esityksen (HE 50/2025 vp) mukaisen lainsäädännön myötä terveydenhuollon ammattilaisten tulisi jatkossa pystyä arvioimaan, milloin kyseessä on välttämätön kiireetön hoito, jonka epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta henkilön terveydentilan tai vamman vuoksi, tai jos epääminen vakavasti vaarantaisi muun henkilön tai väestön terveyden tai alaikäisen, jonka huolenpidosta henkilö vastaa, hyvinvoinnin. Säännös asettaa yksittäisille terveydenhuollon ammattilaisille suuren vastuun ja voi johtaa vaikeisiin rajanveto- ja tulkintakysymyksiin, joiden ratkaisemiseen joudutaan käyttämään hoidon tarpeen arviointiin ja potilastyöhön osoitettuja voimavaroja.

Paperittomien henkilöiden kiireettömän hoidon järjestäminen ei ole aiheuttanut yhteisten sosiaali- ja terveystalveluiden palvelualueelle merkittäviä kustannuksia. Paperittomien terveydenhuollon kokonaiskustannuksiksi on koko Suomessa arvioitu noin miljoona euroa, mutta kuten hallituksen esityksessä (HE 50/2025 vp, s. 24) todetaan, Kansaneläkelaitoksen tiedoista ei voida erottaa, mikä osa annetusta hoidosta on ollut kiireellistä ja mikä osa kiireetöntä välttämätöntä hoitoa. Hallituksen esityksessä todetaan edelleen (s. 26), että lakiehdotus koskee vain pientä ihmisryhmää, minkä vuoksi sillä ei arvioida juurikaan olevan vaikutusta esimerkiksi hyvinvointialueiden henkilöresurssitarpeisiin.

Yhteenveto

Yhteisten sosiaali- ja terveystalveluiden palvelualueen näkemyksen mukaan voimassa olevan lainsäädännön turvaama paperittomien henkilöiden terveystalveluiden taso on tarkoituksenmukainen. Kiireettömän hoidon tarjoamisen jatkamisella voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ei ole merkittäviä vaikutuksia palvelualueen talouteen tai henkilöresurssitarpeisiin.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi, ja
2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Selostus

Valtuutettu Westerholm ja 32 muuta allekirjoittajaa ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 10.6.2025 § 69 aloitteen "Ihmisoikeudet ja kaikkien perusoikeudet ja vapaudet on turvattava!". Valtuustoaloitteessa esitetään, että hyvinvointialue turvaa paperittomien henkilöiden oikeuden välttämättömiin terveys- ja sairaanhoitopalveluihin eduskunnan vastauksen EV 191/2022 vp mukaisesti eli 1.1.2023 voimaan tulleen lainsäädännön laajuudessa.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet

- 1 Valtuutettu Westerholmin valtuustoaloite: Ihmisoikeudet ja kaikkien perusoikeudet ja vapaudet on turvattava!

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Palvelualuejohtaja

Päätöshistoria